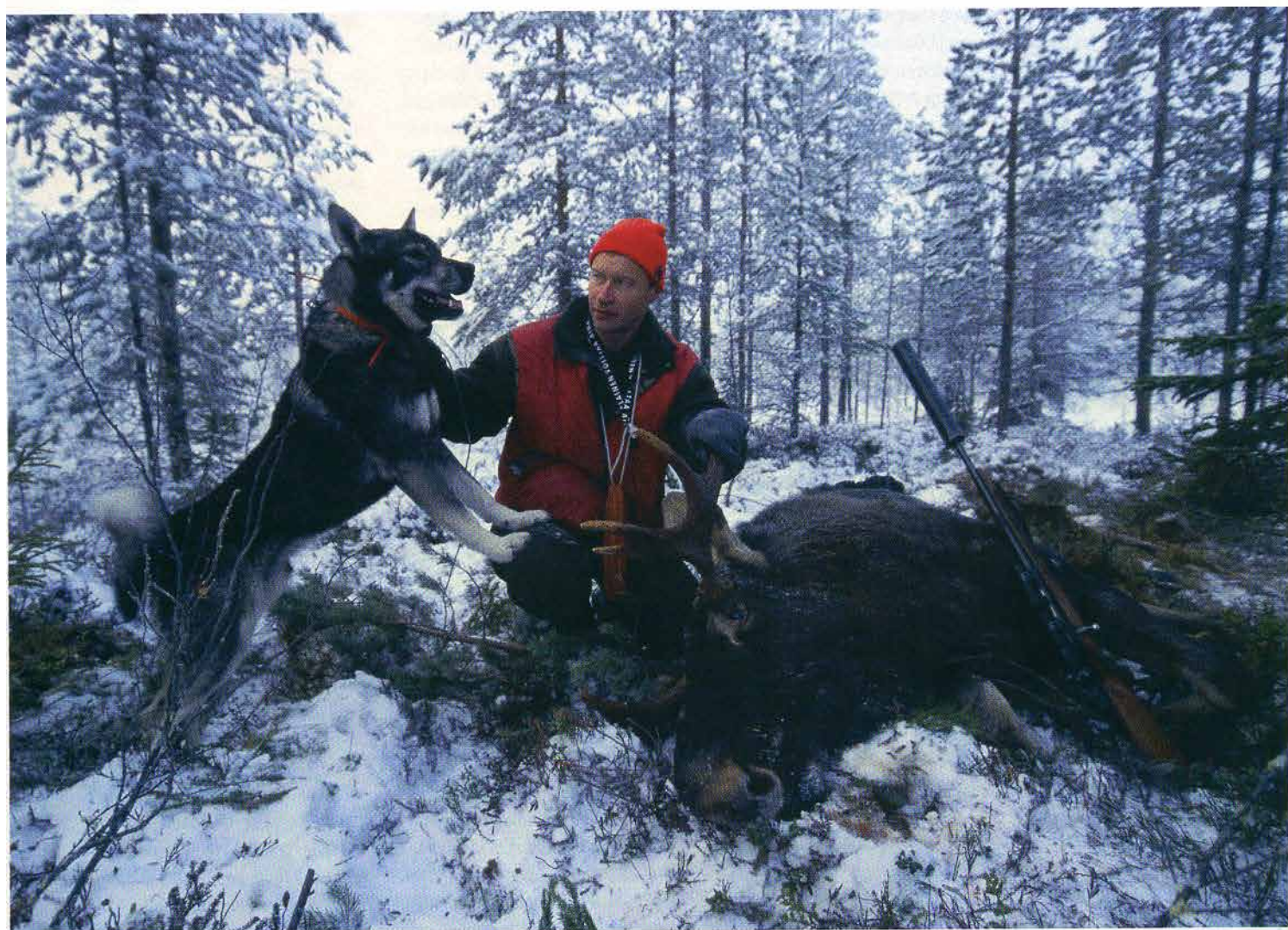

Jämtlannin- pystykorva

on sitkeä hirvikoira,
jota hanki ei pitele

Hirvenmetsästyksen käytettävä jämtlanninpystykorva on kotoisin Ruotsista, Jämtlannin maakunnasta. Kookkaana koirana jämtti kykenee liikkumaan paksulumisessa tai risukkoisessa metsässä suorastaan erinomaisesti. Jämtlanninpystykorva on puhdasverinen hirvikoira, jonka suosio Suomessa on viime vuosina kohonnut voimakkaimmin kaikista hirvikoiraroduista. Jämtti on jo kymmenen yleisimmän rodun joukossa maassamme, ja lähes yhtä yleinen kuin kotoinen karjalankarhukoira.

Jämtlanninpystykorva on laajahakuinen ja sitkeä hirvikoira, jonka erityispiirre on kuuluva haukku.

Kokenut harmaakoiraharastaja ja ulkomuoto-tuomari Esko Nummijärvi kertoo, että 40-luvulle saakka Skandinavian harmaavoittoisia hirvikoiria kutsuttiin yleisnimmellä norlanninpystykorva. Tuohon aikaan oli olemassa laaja, tyypiltään hajanainen kanta eri näköisiä ja -kokoisia hirvenmetsästykseen käytettäviä koiria. Jämtlannin alueella tästä koirakannasta lähdettiin kehittämään harmaatanorjan-hirvikoiraa kookkaampaa hirvikoiraa. Näin syntyi jämtlanninpystykorva, joka sai rotumääritelmänsä vuonna 1946.

Suomeen ensimmäiset jämtit saapuivat jo 1930-luvulla, jolloin ne kulkivat rekisterissä vielä norlanninpystykorvina. Seuraavat tämän rodun edustajat tulivat sotien aikana, jolloin Ruotsista lahjoitettiin maahamme vetokoiriksi 12 jämttityyppistä koiraa. Lahjoituksen teki ruotsalainen taiteilija Björn von Rosen ja lahjan saajana oli Suomen Punainen Risti. Kaksi valjakkoon kuuluneista koirista, nimeltään Björn ja Wind osoittautuivat myöhemmin merkittäviksi yksilöiksi jämttikannalle.

- Vetokoiratusinan jälkeen Suomeen tuotiin käyttövalionarttu Djimi, tietää Esko Nummijärvi. Se oli Nummijärven mukaan tyypiltään melko väli-muotoinen hirvikoiri, mutta käyttöominaisuuksiltaan aivan erinomainen. - Sille ammuttiin aikoinaan noin sata hirveä, joka oli tuona aikana loistava saavutus. Djimi astutettiin kaksoisvalio Spångilla, jonka tyyppi olisi nykyajan mitta-puullakin arvioituna hyvä. Spångin ja Djimin jälkeläinen, Albin Lindroosin omistama kaksoisvalio Tella jätti hyvää jälkeä Tellas-kennelnimelle. Sille käytettiin sulhasina lähinnä ruotsalaisia uroksia ja jälkeläismäärä kasvoi melko mitta-vaksi. Tellan pennuilla oli hyvin suuri ja myönteinen vaikutus

Täysikasvuinen tyypiltään erinomainen jämtlanninpystykorvauros, jolla hyvät väri vaihtelut turkissaan.

tus tulevaan Suomen jämttikantaan.

Jämtit olivat Suomeen saavuttuaan pitkään pääosin rannikkoalueiden ruotsia puhuvien metsästäjien koiria. Tyypillistä jämttialuetta oli rannikkokaistale Kokkolasta Porvooseen. Ennen pitkää jämtit levisivät ruotsinkielisiltä alueilta Pohjois-Karjalaan, Joensuun tienoille. Näin idästä tuli rodulle seuraava alueellinen kasvatuksen painopiste. - Jämtlanninpystykorva ei ole koskaan ollut suurten kenneleiden eteenpäin viemä rotu, vaan niitä on kautta aikojen Suomessa harrastanut joukko pienkasvattajia, painottaa Nummijärvi. - He ovat tehneet työtään määrällisesti vähän, mutta laajalla rintamalla ja käyttöominaisuuksia vaalien. Suomalaisilla jalostuskoirilla on hyvin tyypillisesti käyttötuloksia, koska metsästäjät itse toimivat kasvattajina. Jalostustyötä ja rodun kehittämistä ei ole siirretty käyttäjien ulkopuolisille tuotantokenneleille.

Rodun alkuperäismaassa Ruotsissa jämttejä rekisteröidään noin 1700 koiraa vuositain. Se on ohittanut länsinaapurissamme jo kymmenen vuotta sitten norjanharmaan-hirvikoiran, joka oli siihen saakka Ruotsin suosituin hirvikoirarotu. Suomessa jämtlanninpystykorvan suosio lisääntyy koko ajan. Vuonna 2000 rekisteröitiin 531 jämttiä, seuraavana vuonna 667, vuonna 2002 jo 734 kappaletta ja viime vuonna jopa 905. Kasvu on ollut tasaista, kolmessa vuodessa rekisteröinnit ovat miltei kaksinkertaistuneet ja hätyyttelevät jo tuhannen pennun rajaa.

Hirvikoirista suurin

Jämtlanninpystykorva on kooltaan itäseuranlaikan ohella suurin hirvikoiraroduista. Säkäkorkeus vaihtelee uroksilla 57-65 cm ja nartuilla 52-60 cm välillä. Rakenteeltaan jämtti on korkeuttaan pidempi ja sillä on suhteellisen voimakkaat kulmaukset. Yleisvaikutelma on kevyt, jännevä ja kuiva, olemat-

ta millään tavoin hintelä tai siro. Kestävän käyttökoiran ei sovi myöskään olla liian vahvaluustoinen, raskas, jörrikkämäinen, eikä toki missään tapauksessa löysä tai pehmeä ilmestys. Epärodunomainen rakenne verottaa ennen kaikkea kestävyyttä.

Jämtille kuuluu tyypillisesti tietynlaiset olottuvuudet, jotka tulevat kaulasta, kulmauksista ja oikeista mittasuhteista. Kookkaana ja hyvärakenteisena se kykenee liikkumaan erilaisissa maastotyypeissä, lumella, risukoissa ja vesialueilla.

- Jämtti on Suomessa ulkomuodoltaan Ruotsia jäljessä, mutta toisaalta käyttöominaisuudet ovat meillä paremmat, Esko Nummijärvi arvioi.

Jämtin karvapeite on rungonmyötäistä, lyhyttä ja mattamaista, pohjavilla on melko tiheä. Lumi ei koskaan paakkuunnu karvaan, eikä karva takkuunnu. Väri ei ole olennaisen tärkeä asia, eikä sitä koskaan saa nostaa rotutyypin tärkeämmäksi kriteeriksi pal-

>>

Jämtlanninpystykorva on hirvikoirarotujen valikoimassa kookkaammasta ja vahvemmasta päästä.

> kintosijaa määritettäessä. Ihannevärityksessä on riittävän suuret väri vaihtelut tummemman ja vaaleamman harmaan kesken. Vaaleammat kohdat löytyvät takavilloista, poskimerkeistä, hännän alapinnasta, raajoista ja lapojen kohdilta sivuille laskevista "valjaanmerkeistä". Sävyyn puhtauteen kiinnitetään huomiota, likaisen punertavansävyistä ei suosita. Perusväriltään vaaleanharmaalle koiralle vaaditaan myös selvät väri vaihtelut eli vaaleampien vaihtelukohden tulee olla erottuvat. Jämtteihin syntyy toisinaan myös tummia, melkein mustia yksilöitä, joilta löytyy edellä kuvattua vaaleammat kohdat.

- Likaisenvärisyys tai liian pienet väri vaihtelut voivat laskea palkintosijaa näyttelyissä, mutta ne eivät ole hylkääviä virheitä. Käyttökoiralle väri ei ole ensisijainen arvostelukriteeri, Nummijärvi painottaa.

- Jämtlanninpystykorvan ihannehantä on sellainen, jossa hännän ja selän väliin mahtuu ihmisnyrkki, se ei siis ole tiiviskierteinen selällä makaa va rulla, eikä toisaalta myöskään avoin puolikuun muotoinen sapeli. Liikkeessä koiran tulee kantaa häntäänsä selällä, seistessä se saa pudottaa hännän roikkuvaksi, Nummijärvi sanoo.

Pitkään työskentelevän hirvikoiran on välttämätöntä liik-

kua tehokkaasti ja taloudellisesti. Ravin tulee olla pitkäaskelista ja uupumattoman vaikutelman antavaa. Jämtti etenee rakenteellistoiminnallisen tyyppinsä ansiosta tavallisimmin kaksitahtista ravia. Siksi sen valttina on erinomainen kestävyys. Jos jämttiä verrataan toiseen yleiseen hirvikoirarotuun, harmaaseennorjanhirvikoiraan, huomataan rakenteiden ja tyyppien suuret erot. Harmaanorjanhirvikoiran on laukamuotoinen ja sen käyttämä askellaji on hirvimetsälläkin kolmitahtinen laukka.

Tavallinen ulkomuotovirhe suomalaisissa jänteissä on jalostustoimikunnan puheenjohtajan Jukka Immosen mukaan mittasuhteiden neliömäisyys. Se lienee historian peruja ajoilta, jolloin jämtti oli yhtä lyhytrunkoisempien hirvikoirarotujen kanssa. Oikeapiirteinen pää on muodostunut kahdesta suorakaiteesta, ei kahdesta pallosta, vaikka joillakin uroksilla on liian voimakkaita ja turpeita päitä. Muita rakennevirheitä ovat takaraajojen ulkokierteisyys, luisut lantiot ja takasentoiset, liian avoimet hännät, Immonen määrittelee.

Esko Nummijärvi vertaa työtehtävissään jämttiä ja norjanharmaata turkkiensa puolesta näin: - Norjanharmaalla on paksu, tiheä ja tuuheakarva. Jämtillä se on huomattavasti paljon vähäisempi, karkea muttei niin tiivis. Kuvitellaanpa työmies joka iltapäivällä pakertaa tehtävänsä sateen jälkeen. Kevyessä T-paidassa työ maittaa ja homma luistaa. Jos sama mies laitetaan raskaaseen työhön märkä sarkapaita ja kolme vettynyttä villapaitaa päällään, niin työ on varmasti paljon raskaampaa ja uuvuttavampaa.

Jämttien rotujärjestö Suomen Harmaahirvikoirajärjestön pyrkii saamaan ulkomuototuomareille yhteneväisempää arvostelukäytäntöä. Tavoitteena on, että suomalaisten jämttien keskitaso lähentyisi alkuperäismaan ihannetta. Nummijärven mukaan tähän tavoitteeseen on pitkä matka: - Ei kuulosta kovin ammattitai-

toiselta, jos koira saa tänään laatuarvostelun "tydyttävä" (entinen kolmonen) ja huomenna erinomaisen ja sartin, kritisoi Nummijärvi.

Jukka Immosen mukaan parhaat suomalaiset jämtit pärjäisivät Ruotsin näyttelykehässä. Hän pohdiskelee, että yleisesti ottaen jämtti koetaan tuomareiden keskuudessa vaikeammaksi arvosteltavaksi kuin neliömäisemmät, rakenteeltaan kompaktimmat hirvikoirarodut. Laukkatyypiset ovat pitkään arvostelleille ja kokeneille metsästyskoiratuomareille tutumpia, ja niiden arvostelu on siksi tällä hetkellä yhteneväisempää.

Jämtti ei juurikaan vahdi

Jämtlanninpystykorvat ovat kotioloissa hyväluonteisia, rauhallisia, itsevarmoja ja ystävällisiä perhekoiria. Ne eivät ole tavallisesti mitään turhan haukkujia, eivätkä juuri vahdi kotia tai autoa. Jämtin hyviin puoliin kuuluu myös sosiaalisuus, mikä ilmenee vähäisempänä taipumuksena tappeluihin.

Nummijärven mukaan jämtit suhtautuvat vieraisiin ihmisiin hyvin ystävällisesti. Hän ei ole koskaan joutunut hylkäämään näyttelykehässä jämttiä aggressiivisuuden vuoksi, joi-tain muita rotuja kylläkin. Nummijärvi kiittelee jämttiä luonteeltaan, sillä hänen mukaansa noin suuri koira olisi perin vaarallinen osoittaessaan aggressiivisuutta ihmistä kohtaan. Arkuuttakaan jänteissä ei juuri esiinny.

Jukka Immonen kuvailee myös jämttiä luonteeltaan erinomaiseksi. Se säilyttää aikuisenakin pentumaisen ystävällisyytensä, eikä vakavoidu tai juroudu. Suhtautuminen

vieraisiin koiriin voi vaihdella, mutta erittäin itsevarma ja rauhallinen jämtti ei ole koskaan sieltä kiivaimmasta päästä mittelemään voimiaan toisten koirien kanssa. Kaadetun hirven päältä jotkut koirat voivat omia saalista, mutta sekin on jokseenkin harvinaista. Hyväluonteinen jämtti päästää kenet tahansa metsästysseurueeseen kuuluvista kaadolle. Toisen koiran ilmestyessä tuohon tilanteeseen voi vastaanotto olla nihkeämpää, etenkin jos tulija on samaa sukupuolta.

Jämtlanninpystykorva tarvitsee runsaasti liikuntaa pysyäkseen hyvässä fyysisessä kunnossa. Metsästyskausi alkaa syyskuun viimeisestä lauantaista ja kestää joulukuun 15. päivään saakka. Vuodenvaihteen ja elokuun loppupuolen välisenä aikana hirvikoiria ei saa pitää vapaana, joten niiden kunnan hoitaminen tapahtuu kytkettynä. Tavallisesti metsästäjät lenkkeilyttävät koiriaan kesäaikaan pyörän vieressä juoksuttamalla. Pääosin ulkoillaan iltaisin pahimman aurin-gonpaahteen lakattua. Uittaminen on erinomaista kuntoliikuntaa koiralle ja runsaasti uiva hirvikoira on suorastaan ylyöntiasemassa kauden alettua. Hirvikokeisiin ja käytännön metsästykseen vaadittava kunto ei synny tarhassa makaillemalla.

Rodulla korkea sukusiitosprosentti

Edelleen on paljon uskomuspohjaisia kriteereitä, joilla hirvikoiran pentu valitaan. Jotkut päätyvät tiettyyn yksilöön kitakikuvioiden muodon tai määrän perusteella. Yleensä valinta kuitenkin kohdistuu hyväksi havaittuun pentueeseen, jossa vanhemmat ovat hirviverisiä,

>>

Kaksi pentuikäistä jämtlantilaista. Rodun kysyntä on viime vuosina kovasti vilkastunut ja rotu noussut kymmenen suosituimman joukkoon Suomessa.

Jämmlännpystykorvien tukialuetta Suomessa oli pitkään rannikkoseutu, mutta nyt rotu on levinnyt koko maahan.

käytännön metsästyksessä taitonsa osoittaneita koiria. Luonteeltaan tasapainoinen ja hyvähermoiselta vaikuttava pentu lielee aina hyvä valinta. Myös pennun rakenteelle annetaan painoarvoa, erityisesti mikäli ostajalla on tulevaisuudessa kasvatushalukkuutta. Jämmtipennun hinta vaihtelee 500-800 euron välillä.

On tavallista, että valionarvot vaikuttavat jämmlännpystykorvien jalostusvalintoihin. Tyypillisesti jalostukseen käytettävät urokset ovat kaksoisvalioita eli sekä muoto- että käyttövalioita. Harvinaisempaa on, että jalostukseen käytetään pelkkää käyttövaliota tai muotovaliota. Tosin sääntöön tekee vahvan poikkeuksen se, että suurimmassa mittakaavassa jalostukseen käytetty on käyttövaliourasta, jolla on yli 200 jälkeläistä.

- Jämteissä urosten käyttö näyttää kasaantuvan tietyille yksilöille. Suuria jälkeläismääriä on äsken mainitun tilastoykkösen lisäksi kahdella kaksoisvaliolla, joilla on molemmilla yli 150 jälkeläistä. Tilaston neljäs ja viides ovat yli sa-

dan jälkeläisen jättäneitä kaksoisvalioita. On äärimmäisen harvinaista, että vanhan kaksoisen, nykyisen H:n urosta käytetään jalostukseen. Nartuissa tämä on tavallisempaa, Jukka Immonen kertoo. - Rotupopulaation kannalta voisi olla turvallisempaa, että jalostuskäyttö hajaantuisi nykyistä useammille uroksille. Tulevaisuudelle olisi eduksi, ettei populaatio koostuisi liian suureksi osaksi puolisisaruksista tai serkuksista. Mikäli paljon käytetty uros osoittautuu myöhemmin jonkun vakavan sairauden kantajaksi, ongelmat voivat koetella koko kantaa.

- Tehollista kannankokoa pyritään kasvattamaan uusilla ruotsintuonneilla ja sillä, että narttuja käydään astuttamassa emämaassa. Silti rodun ongelmaksi on korkea sukusiitosaste, Immonen kertoo. Tavoitteena on laskea nykyistä noin kahdeksan prosentin tasoa alemmaksi. Sukusiitos kasvaa sitä varmimmin ja nopeammin, mitä enemmän rodussa on siitosmatadoreja.

Jämmtikasvattajilla on käytössään jalostusvalintojen

suunnitteluun Immosen toteuttama nettipohjainen ohjelma, jolla voi tehdä kuvitteellisia jalostusyhdistelmiä. Ohjelma laskee yhdistelmien sukusiitosprosentit ja näin voidaan välttää jalostuskäyttö liian läheistä sukua olevien kesken. - Ei kuitenkaan tule suhtautua liioitellun innostuneesti tähän pyrkimykseen alentaa sukusiitosastetta, sillä rodun suosio perustuu vain ja ainoastaan sen käyttöominaisuuksiin ja käyttöominaisuudet ovat ehdottomasti tärkein jalostettava ominaisuus, ei prosentit tai asteet, Jukka Immonen painottaa.

Jämmläntilaisen tuntee komeasta äänestä

Jämmlännpystykorva on tarmokas, vesistöjä pelkäämätön koira, joka on ihanteellinen suurriistan metsästyksessä. Sitä käytetään pääasiassa haukkuvana ja pysäyttävänä hirvikoirana, mutta nykyisin yhä enemmän myös karhunmetsästyksessä. Jämmti voidaan lisäksi opettaa jäljittämään haavoittuneita sorkkaeläimiä, esimerkiksi kolarihirviä.

Jämmlännpystykorva on

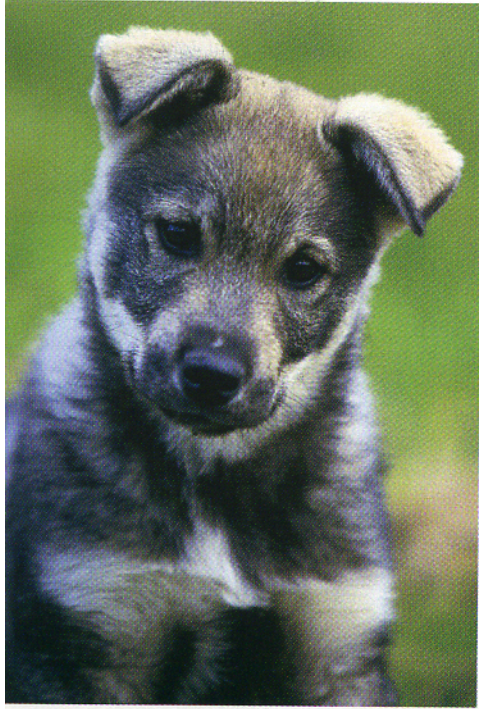
helppo kouluttaa yhteistyökykyiseksi metsästyskoiraksi. Se on hirvimetsällä hyvähakuinen ja nopea löytämään. Kookkaana koirana jämmin ääni on kantava ja muhkea. Haukun tulisi kuulua hyvällä ilmalla yli kaksi kilometriä. Erinomaisissa olosuhteissa, esimerkiksi kuutamoyönä pakkaskelillä haukun voi kuulua jopa yli viiden kilometrin päähän.

Jämmtien ensimmäinen jalostusneuvoja Mauri Piironen kertoo, että jämmlännpystykorvilla on vahva, kuuluva haukkuääni ja riittävä haukku tiheys. - Se on myös rauhallinen hirven käsittelijä ja hirven kaikotessa erittäin nopea pysäyttävä.

Noin yksivuotiaasta koirasta näkyy sen riistaverisyys, joka myöhemmin jalostuu kokemusten myötä todelliseksi taituruudeksi hirvien käsittelyssä. Rotu on Jukka Immosen mukaan viimeisen kymmenen vuoden aikana muuttunut varhaiskypsemmäksi. Jopa alle 1-vuotias koira on haukkunut hirvikokeessa ensimmäisen palkinnon veroisesti ja nuorin käyttövaliojämmti on 14 kuukauden ikäinen.

- Suomi on Ruotsia edellä käyttöominaisuuksissa, Esko Nummijärvi kehaisee. - Todennäköisesti joka toisesta Suomessa syntyvästä jämmtipennusta saa toimivan hirvikoiran, Ruotsissa vastaava luku on ehkä noin 40 prosenttia. Käyttöön sopimattomat koirat joko pidetään seurakoirina tai ne lopetetaan. Nummijärven mukaan jämmtillä on kuuluvampi hauku kuin norjanharmaalla tai karjalankarhukoiralla. Sen etuna on myös koko, kuuliaisuus ja erinomainen veteenmeno halukkuus.

- Jämmti pitää kohtuullisen hyvin yhteyttä metsästäjään ja on tottelevainen, mutta silti laajahakuinen. Haukkukestävyyttä tältä rodulta löytyy, koikeissa viisi tuntia on se aika, jonka koiran tulisi antaa ilmaisuhaukkuu hirvelle. Perin tavallinen on jopa 5-10 tunnin haukkujakso, Nummijärvi kertoo. - Erikseen järjestetään ns.

Jämtinpentujen kasvaneeseen kysyntään on varmasti vaikuttanut sekin, että rotu on ihmisille ystävällinen ja toisia koiria kohtaankin melko sosiaalinen.

läisilleen.

Taitava jämtti haukkuu hirveä noin kymmenen metrin päässä saaliista. Kovin lähelle hirveä koiran ei sovi mennä, sillä hirvet voivat potkia ja osuma saattaa olla koiralle hen-

kuutamohaukkuja, jotka ovat epävirallisia kilpailuja. Niissä haukun pituus on arvostelun kannalta olennaisin kriteeri. Menestyksellä kaimmät koirat pystyvät haukkumaan jopa toista vuorokautta ottamatta välillä yhteyttä omistajaan. Näitä pitkiä haukkurupseja jaksavia koiria sanotaan ylisitkeiksi. Käytännön metsästyksessä ylisitkeydestä ei ole juurikaan hyötyä, ehkä mieluummin päinvastoin. Mutta periyttämismielessä ylisitkeiden koirien uskotaan jättävän paremmin metsästysominaisuuksia jälke-

genvaarallinen. Tästä syystä liian nuorta jämttiä ei tulisi viedä hirvimetsälle. Se ei osaa vielä riittävästi varoa potkuja, eikä ole motorisesti kyllin kehittynyt nopeutta vaativiin väistöliikkeisiin.

Jos jämtti osoittautuu hyväksi hirvenhaukkujaksi, se yleensä viedään jossain vaiheessa myös näyttelykehään. Käytännön metsästyksen, hirvenhaukkukokeiden, näyttelyarvostelun ja terveystarkastusten jälkeen saattaa olla, että koiran mahdollinen jalostusura urkenee. Jämtlanninpystykorvia ei juuri koskaan oteta peliksi näyttely- tai seurakoiriksi, vaan ne ovat puhtaasti käyttöorientoituneiden ihmisten valintoja. Näyttelyaktiivisuus ei ole jämteillä saavuttanut sellaista laajuutta kuin roduilla, joita nykyään jalostetaan näyttelyharrastusta silmälläpitäen.

- Karhunmetsästys on hirvenhaukun ohella toinen jämttien osaamisalueista. Kun yleensä hirvimetsällä käyte-

tään vain yhtä koiraa kerrallaan, karhumetsällä voi toisinaan toimia kaksi jämttiä yhdessä. Tätä nykyä karhuja metsästetään Suomessa useiden rotujen voimin. Kaatoja on tehty ainakin norjanharmaille, karjalankarhukoirille, jämteille ja laikoille. Karhun paikantamiseen tarvitaan usein jälkivainuista.

- Hyvään karhutyöskentelyyn kykenevä koiria toimii samoin kuin hirveä haukkusaan, Jukka Immonen kertoo. - Se on rauhallinen, pitää turvallisen etäisyyden metsän kuninkaaseen, eikä pyri ärsyttämään tai käymään kiinni. Tasapainoinen ja itsevarma koiria on ihanteellinen tässä tehtävässä, sillä se kykenee itsenäiseen työhön. Karhu on hirveä liikkuvaisempi ja koiralle psyykkisesti rasaskaampi, Immonen tuumii. - Vain henkisesti kaikkein vahvimmat koirat kykenevät tuloksettaaseen karhunhaukuun.

Metsästys on tänä päivänä >>

ennen kaikkea harrastus, joka on harvoin taloudellisesti kannattavaa. Pääpaino ei ole pakastimen täyttämässä, eikä halvan lihan pyynnissä. Harrastukseen sijoitetuilla rahoilla, joihin voi laskea mm. aseet, koirat ja tarvikkeet, saisi monen monta kiloa lihaa kaupasta ja huomattavasti vähemmällä vaivalla. Miksi hirvenmetsästys siis kerää niin suuret joukot syksyisin Suomen metsiin? Yksi tärkeä syy on hirvikannan koon pitäminen hallinnassa niin, ettei se aiheuta kohtuuttoman suurta vaaraa liikenteelle. Suuren painoarvon metsästäjien puheissa saavat myös ne kokemukset ja elämykset, joita luonnossa liikkuminen antaa. Kuulaat syksyiset aamut ja hirvikoiran haukku ovat sellaisia hetkiä, jotka jättävät jälkensä syvälle karsimmankin metsästäjän sielun maisemaan.

Nykyään monet liikkuvat koiransa kanssa metsässä ilman asetta. Aseen sijasta metsästäjän olalla keikkuu digitaalikaamera, jolla pyritään ikuistamaan ainutkertaisia hetkiä luonnoneläimiä kohdatessa. - Hirvenmetsästys on myös kyläyhteisöjen toimintaa. Se parantaa ja kehittää yhteisön yhteishenkeä ja lähentää heitä toisiinsa, Jukka Immonen kertoo.

Karhunmetsästyksessä on monien mielestä jotain aivan omaa viehätystä. Se antaa metsästäjälleen ensisijaisesti aineettomia hyödykkeitä, kuten elämyksiä karhun kohtaamisesta. Menestyksekkäästä kaadosta tulee toki myös voimakas onnistumisen tunne. Taloudellinen hyöty ei ole karhunmetsästyksessäkään ratkaiseva kannustin pyynnin aloittamiseen. Karhun talja on arvokas, mutta varmasti kaikkein tärkein juuri kaatajalleen.

Hirvenmetsästyksen rinnalla on kennelmaailmassa oma koelajimuotonsa, hirvenhaukkokeet. Koetoiminnan tarkoituksena on tuottaa dokumentoitua tietoa koirakohtaisista hirvenmetsästystaipumuksista. Koeuran edetessä on mahdollista osallistua erilaisiin kilpailuihin. Näitä ovat mm.

Jämskänpystykorvan pää on mieluummin tyylissä ja pitkänomainen kuin leveä ja lyhyt.

kansainväliset kokeet, piirimestaruuskisat, valtakunnalliset ja Pohjoismaitten mestaruuskilpailut. Tavoitteita ja haasteita löytyy taitaville jämskänpystykorville ja niiden ohjaajille.

Metsästys ei ole vaaratonta koiralle

Vuosittain hirvikoiria menetetään useasta syystä. Eniten tunteita nostattava on koirien joutuminen susien saaliiksi. Tiuhilla susialueilla hirveä haukkuva koira on helppo saalis, koska se on haukun vuoksi vaivaton paikantaa. Sutta vastaan koiralla ei ole käytännössä minkäänlaisia mahdollisuuksia selvitä.

Metsästäjälle koiran menetyks on aina suuri tappio. Turmassa menee paitsi metsästyskaveri, myös ystävä ja perheenjäsen, eikä ole syytä unohtaa taloudellistakaan tappiota. Parhaillaan puidaan useissa instansseissa kadonneen koiran arvonnäilytyksen perusteita. Valttiolla on käytössä petovahinkoraha, jolla korvataan tätä nykyä osa susivahingoista. Kaikki vahingot eivät kuitenkaan täysimääräisinä ulotu tämän korvauskäytännön piiriin.

Susivaaran lisäksi pienet

hirvieläimet, mm. kauris ja peura aiheuttavat hirvikoirille vaaratilanteita. Ne eivät kestä haukkua, vaan lähtevät pakenemaan koiraa. Hirvikoirat eivät luontaisesti erota kaurista, peuraa ja hirveä toisistaan, siksi koirat jatkavat kulkuaan ja koettavat tuloksetta saada niitä pysäytetyiksi. Tässä on eräs syy, miksi hirvikoiria häviää tietymättömiin. Myös autonallejämisriski kasvaa pakenevassa saaliseläintä seurattaessa.

Jämskä elää usein vanhaksi

Jämskät ovat perusterkeitä ja elävät kohtuullisen vanhoiksi. Ne saavuttavat pitkän linjan kasvattajan Antti Tallgrenin mukaan noin 12-13 vuoden iän ja voivat käydä hirvimetsälläkin yli kymmenvuotiaina. Jukka Immonen mainitsee tietävänsä jopa 13-vuotiaan koiran, joka on ollut menestyksekkäästi mukana metsästysreissuilla.

Runsaasti liikkuvilla käyttökoirilla tietynlaiset vaikeat olosuhteet aiheuttavat tilapäisiä loukkaantumisia ja sairaslomapäiviä. Syksyisin tassut voivat olla kovilla, kun leikkaava lumeton pakkaskeli aiheuttaa erityisen riskin anturoiden vahingoittumiselle.

Perinnöllisiä sairauksia on muutamia. Jämskässä on todettu jonkin verran lonkkavikaa, polven patella luksaatiota ja epilepsiaa.

- Lonkkavian yleisyys ei ole kovin huomattava, se oli alle 15 prosentin luokkaa viimeisimmässä seurannassa, Jukka Immonen määrittelee. Vika on siis huomattavasti harvinaisempi kuin koiraroduilla keskimäärin. Muutamia vuosia sitten prosentti oli 27 tietämissä, joten huomattavaa edistystä on saavutettu lonkkaniveldysplasian torjunnassa. Suomalaisilla jämskällä ei ole juurikaan kives- tai hammaspuutoksia, ei myöskään silmänsairauksia.

Vaikka jämskällä, kuten kaikilla muillakin koiraroduilla, on omat perinnölliset vikansa ja sairautensa, niin täytyy muistaa että näitä koiria jalostetaan pääosin niiden hyvien ominaisuuksien tähden. Esko Nummijärven mukaan Ruotsissa tilanne on mennyt pois kontrollista, sillä siellä hylätään tiettyjen sukujen jalostuskäyttö jo aivan liian heppoisin syin.

- Jos koiran isänsänsänsällä on lonkkavika, ei se ole mikään syy jättää hyviä käyttöominaisuuksia osoittanutta yksilöä itseään pois jalostuskäytöstä. Ei saa heittää pesuveden mukana pois lasta, Nummijärvi vaatii. Järkevää jalostustyötä hänen mukaansa olisi sellainen, että nartuille käytettäisiin Ruotsin parhaita uroksia ja saatisiin näin uutta verta suomalaiseen kantaan. - Terveet ja toimivat koirat ovat sopivia jalostusyksilöitä, eikä liikaa pitäisi tuijottaa kuviteltuihin uhkakuihin. Jos maalaamme kauhut kaikkialle, ei meillä ole montakaan elinkelipoista rotua tulevaisuudessa. Mitä olemme silloin menettäneet? Sen kaikista tärkeimmän, käyttöominaisuudet.

- Sairaudet eivät ole Suomessa jämskänpystykorvilla mikään ykköshuolenaihe. Jos jotain asiaa pyritään jalostuksella määrittäen vielä entisestään parantamaan, niin se on hirviverisyys, asemoi Nummijärvi.